

bijenteelt

Maandschrift voor de Bijenteelt

Versijnt maandelijks - Jaargang 76 - No. 10 oktober 1974

Officieel orgaan van de Vereniging tot bevordering der Bijenteelt in Nederland

VOOR DE HONINGOOGST:

Flacons van 450 gram en 250 gram inhoud, Raathoningdoosjes.

KUNSTRAAT voor KAARSEN, slechts f 12,50 per kg in de kleuren rood, groen, paars, geel en naturel, met kaarsepit in 2 diktes.

Neem het tijdig in voorraad voor U zelf of voor de verkoop.

Gaat U korven vlechten? Wij hebben PITBAND en VLECHTNAALDEN voor U in voorraad.

Heeft U Ned. Honing te veel? Het Bijenhuis neemt ze graag van U over.

Voor voorjaars- en zomerhoning betalen wij van f 4,— tot f 4,50 per kg.

Voor Heideslengerhoning een EXTRA GOEDE PRIJS.

Tenslotte nog een advies: Combineer Uw bestellingen zoveel mogelijk in afdelingsverband of met enkele imkers samen. De vracht- en portokosten blijven nog voortdurend stijgen en ook de verpakingskosten worden steeds hoger. Het spaart U guldens.

OPENINGSTIJDEN OP ZATERDAGEN

De komende zaterdag is het BIJENHUIS geopend op 12 en 25 oktober en 9 november.

VERDERE VERKOOPADRESSEN:

Tegen een geringe prijsverhoging zijn onze artikelen ook verkrijgbaar bij de afdelingsdepôts.

Boerenbond Neerbosch-Hees, St. Agnietenweg 63, Nijmegen.

B. Th. Barten, Koningslaan 23, Bunnik, telefoon 03405 - 1742.

S. G. v. d. Eschert, Spreeuwenweg 45, Apeldoorn, tel. 05760 - 36779.

BIJENHUIS-WAGENINGEN

GRINTWEG 273

Algemene Bank Nederland-Wageningen
rekening nr. 53.90.42.900

Postgiro 823276
Telefoon 08370 - 12863

MAANDSCHRIFT VOOR BIJENTEELT. Adres redactie en administratie: Bijenhuis, Wageningen.

Redacteur: G. v. d. Weert, Commissie van Redactie: W. Assink en H. G. Maagendans. De niet van redaktiewege geplaatste artikelen vertolken de mening van inzenders en geven niet altijd het inzicht van de redactie of het hoofdbestuur weer.

Alle stukken aan het Bijenhuis te Wageningen, ook opgaven en betaling van advertenties en speurbijtjes. Giro 84 68 01.

BIJ ONZE OMSLAGFOTO

Het wespenjaar 1974! Lampot, met gaatje in het deksel, als wespenval op de kap van een bijenkast. (stal van ons lid J. van Arragon uit Zelhem op de heide). In het novembernummer komen wij, nu wij een beter overzicht over deze plaag hebben, daarop nog nader terug.

N O S E M A

Nosema is een over de gehele wereld voorkomende ziekte, die alleen bij de honingbij wordt aangetroffen en een grotere tol heft op de produktiviteit van onze volken dan alle andere bijenziekten tezamen.

De Nosema-ziekte werd in 1910 ontdekt door de Zwitserse prof. Zander, die hem aanvankelijk „besmettelijke roer” noemde, daar deze ziekte frequent gepaard ging met roer.

In dit relaas willen we nu trachten na te gaan wat precies Nosema is, hoe we deze ziekte kunnen onderkennen en op welke wijze bestrijding mogelijk is.

Evenals bij vele andere ziekten wordt Nosema veroorzaakt door kwaadaardige bacteriën, die zich bij de bijen in de ingewanden nestelen en daar tot ernstige darminfectie aanleiding geven.

Wat zijn die bacteriën toch voor geheimzinnige wezens?

Willen we het Nosema gevaar zoveel mogelijk voorkomen en bestrijden, dan is het noodzakelijk hier dieper op in te gaan.

Bacteriën zijn zo klein, dat ze slechts onder een microscoop zichtbaar gemaakt kunnen worden; de voortplanting van deze wezens, die men tot de planten rekent, verloopt ogenschijnlijk eenvoudig; ze delen zich, als de omstandigheden gunstig zijn (voldoende voedsel en juiste temperatuur), gewoon in twee delen. Stel zo'n bacterie gemakshalve voor als een zeer klein staafje, dat na deling twee staafjes doet ontstaan.

Dit proces kan onder ideale omstandigheden zeer snel plaats vinden; een cholera-bacterie heeft hiervoor bijv. slechts 25 minuten nodig, hetgeen wil zeggen, dat er in 24 uur al bijna 5.000 triljoen nakomelingen kunnen zijn!

Gelukkig zijn er ook goedaardige bacteriën.

Zo treffen we bacteriën aan in het water, in de

lucht, op planten en op dieren; verspreiding geschiedt door de lucht, via water en voedsel; ook in de grond bevinden zich vele bacteriën; landbouwkundig is het zelfs van groot belang, dat zich rijke bacterie-processen in de grond afspelen.

Ook voor mens en dier zijn ze van levensbelang; zonder bacteriën, de goede wel te verstaan, zouden we eenvoudig niet kunnen leven.

Na deze aanloop over bacteriën komen we aan een ietwat moeilijker aspect. Behalve de bacteriën, die bij gebrek aan voeding gewoon afsterven, is er ook een groep bacteriën, de zg. bacillen, die de onhebbelijke eigenschap hebben bij gebrek aan levensvoorwaarden in een soort sluimertoestand over te gaan, de spore-toestand. We noemen deze bacillen dan „sporen”; die van de Nosema hebben een doorsnee van 6/1000 mm. Een zieke bij kan meer dan een miljoen van deze sporen in zijn ingewanden herbergen.

Het grote gevaar nu is gelegen in deze sporen, die bijna niet „kapot” zijn te krijgen; ze zijn nl. ongevoelig voor uitdrogen, voor vergiften, zelfs bij invriezen tot ver onder het nulpunt en bij kortstondig verblijf in kokend water blijven ze onaantast in hun rusttoestand.

Zodra ze echter weer op „werktemperatuur” komen en over voldoende voedsel kunnen beschikken, verlaten de sporen hun sluimertoestand, worden weer bacil en gaat de vermeerdering onverminderd voort.

Die spore-toestand is voor ons imkers het meest gevaarlijk; juist in die toestand is het besmettingsgevaar optimaal aanwezig.

Aldus vertoeft de Nosema bacil in het stro van de korf, op de bodem en in de naden van de kasten, in de raten, speciaal de oudere exemplaren. In de ruimte verplaatsen de sporen zich bij wijze van spreken als stof.

De bacil, die we op het oog hebben, heet offi-

cieel, *Nosema-apis*"; de sporen hiervan zijn in een gering aantal in elk bijenvolk aanwezig; tot een uitbarsting komt het echter alleen als de omstandigheden daartoe rijp zijn. We zouden kunnen stellen, in het bijzonder als een volk in slechte conditie verkeert en dus onvoldoende weerstand bezit.

Bij het opnemen van voedsel en water komen de sporen in de bijenmaag, waar zij onder gunstige omstandigheden „ontkiemen" en zich als parasieten op de darmwand vastzetten; door sterke vermeerdering vernielen zij de darmwandcellen, gaan weer over in sporetoestand, verlaten het lichaam, waarna de ontwikkelingscyclus bij een andere bij opnieuw begint.

Tengevolge van de darmwandbeschadiging kan de bij het opgenomen voedsel niet meer verwerken, het broed niet meer voeden, is niet meer tot vliegen in staat en wordt een krabbelaar,

Bij ernstige aantasting vindt overbelasting plaats van de endeldarm, hetgeen na enkele niet-vlieg-dagen tot gevolg heeft, dat de ontlasting in de kast terecht komt. Overijverige bijen staan altijd gereed het vuil op te ruimen, en worden hierdoor automatisch besmet.

Het volk verzwakt, vliegbijen keren niet terug en er ontstaat een wanverhouding tussen binnen- en buitenbijen, met alle gevolgen van dien.

De *Nosema* sporen in de bijenmaag komen versneld tot ontwikkeling als er een rijke toevoer van stuifmeel (eiwitten) plaats vindt. We zien een uitbreiding van de *Nosema* dan ook plaats vinden in het voorjaar; dikwijls gaat deze gepaard met roer, hetgeen verklaarbaar is, aangezien een door roer aangetast volk doorgaans reeds verzwakt is.

Duidelijke kenmerken van deze ziekte zijn geelbruine vlekken op de voorzijde van de kast, zeer dun, dikwijls puntvormig aaneengeregen, krabbelaars en dode bijen voor de kast, speciaal tijdens de weide- en ooftbloei.

Hoewel een foutloze diagnose slechts met behulp van een microscoop kan worden gesteld, is de zg. darmproef ook een zeer geëigend middel.

We doden hiertoe een krabbelaar door het borststuk in te drukken, vervolgens het achterlijf „losdraaien" en dit lichaamsdeel langzaam uittrekken.

Zijn de darmen witgrauw (vuile melkkleur), dan is er duidelijk sprake van ernstige *Nosema*; in gezonde toestand is de bijedarm koffiebruin.

Een groot aantal winterslachtoffers kan een indicatie zijn om bijzondere aandacht te schen-

ken aan de reinigingsvlucht; treffen we hierna voor de kast krabbelaars aan, dan wordt het tijd maatregelen te overwegen. Het hoogtepunt van de aantasting ligt, zoals reeds vermeld, ten tijde van de ooftbloei.

De verklaring hiervoor is duidelijk; de parasiet heeft voor zijn vermeerdering een gunstige temperatuur (circa 32° C) en eiwitrijke voeding nodig. Gedurende de winterzit staat de temperatuur op een laag peil, terwijl eiwithoudende stoffen nagenoeg ontbreken. Uitbreiding van de ziekte blijft dan ook uit tot aan het broedbegin, want eerst dan stijgt de temperatuur en komen er eiwitten (stuifmeel) binnen. Het voeren der larven en het reinigen van de kast wordt in diezelfde periode grootscheeps aangepakt en ... in het zelfde tempo neemt de besmetting toe.

Hier ligt een kritiek punt! De oude winterbijen sterven versneld af en de jonge bijen zijn nog onvoldoende voorhanden; juist op dit moment slaat de *Nosema* hard toe.

Het is duidelijk, dat een zwak volk zich na een dergelijke aderlating moeilijk kan handhaven, waaruit het oude gezegde: „duld geen zwakke volken op uw stand", weer bewaarheid wordt.

Verenig in het voorjaar nooit twee zwakke volken, doch altijd een zwak volk (zonder moeder) met een sterk volk. Van ernstige aantasting verdachte volken rigoureus opruimen.

Eerst zodra er weer een snelle doorstroming van bijen plaats vindt gaat de *Nosema* op zijn retour en dat geschiedt nu eenmaal het eerst bij sterke volken.

De bestrijding van *Nosema* moeten we dus vroegtijdig ter hand nemen en wel zo spoedig mogelijk nadat we tijdens en na de reinigingsvlucht de ziekte hebben kunnen constateren.

Er zijn een aantal geneesmiddelen, waarmee we de ontwikkeling van de *Nosema* bacil binnen acceptabele grenzen kunnen houden; volledig uitbannen is helaas niet mogelijk, daar de *Nosema* sporen in het bijelichaam met geen enkel middel grijpbaar zijn.

Een werkzaam chemisch bestrijdingsmiddel is o.a. Fumidil, dat de sporevorming onderdrukt en aldus uitbreiding tegengaat.

In het voorjaar, zodra de temperatuur zulks toelaat, kan een behandeling met dit middel in een tijdsbestek van circa 8 dagen drie maal worden uitgevoerd; het volk wordt dan met een mengsel van twee delen water, een deel suiker en het geneesmiddel begoten, een en ander als aangegeven op de verpakking.

In drachtarme perioden en ook tegen de inwin-

tering kan door toevoeging van het geneesmiddel de kwaal doelmatig worden ingedamd.

Zoals reeds werd opgemerkt, is de Nosema een goede vriend van zwakke volken, waaronder mede te verstaan de volken, die blijkens de voorjaarsinspectie

- als uitgesproken zwakkelingen uit de winter komen,
- slechts over 1 à 2 onregelmatige plaatjes broed op de ramen beschikken,
- te kampen hebben gehad met roer of
- moerloos zijn.

Dergelijke volken opruimen en niet te snel uit misplaatst medelijden met andere verenigingen.

Kasten, die aldus van hun volk zijn ontdaan, goed reinigen en uitkrabben en wat vervolgens uiterst belangrijk is (sporen!) met een brander aan de binnenzijde afvlammen.

Overgebleven voerramen zijn besmet; slingeren, het resultaat 1 op 1 met water verdunnen en 15 minuten op 60-70° C verhitten; het voer is dan Nosemavrij.

Denk er ook aan de slinger en de daarvoor in aanmerking komende attributen te ontsmetten of wel goed te reinigen; sporen kleven nl. als stof op het bijenmateriaal.

In de Duits-talige landen wordt de Nosema ook „voorjaarstering” genoemd, waarmede wordt aangetoond welke catastrofale gevolgen deze ziekte kan hebben; dank zij de invoering van bijenkasten is heden ten dage een betere bestrijding dezer ziekte en een meer hygiënische behandeling der volken mogelijk.

Hoewel ik de waarde van geneesmiddelen belijst niet zal onderschatten, wil ik de remedie tegen Nosema in een slotconclusie als volgt samenvatten:

- Houd alleen sterke en gezonde volken;
- Zorg voor een ononderbroken stroom van goede voeding, speciaal in drachtloze perioden (stuifmeel);
- Plaats een bijenkroeg met altijd vers water bij de volken;
- Vernieuw regelmatig het ratenbestand.

J. J. Speelziek
Apeldoorn

Noot Redactie

Men zie in dit verband ook de „Beginnersrubriek” blz. 117 in het juli/aug. no. 1973

Imkeren zonder bijen, en toch veel honing

Ja imkeressen en imkers, dit is een methode die de laatste tijd steeds meer naar voren komt. Imkers die geen bijen hebben en toch veel honing oogsten. Zij besteden een minimale hoeveelheid tijd aan hun bijen, kopen geen bijensuiker, zetten geen kunstraat in, hebben geen zwermvlugtige volken en geen nosema. Hun volken zijn altijd sterk, behoeven nooit samengevoegd te worden en ze laten anderen hun volken naar de drachtgebieden brengen. Zij halen ze dan wel op als de honingkamers vol zijn. Het bovenstaande komt de laatste tijd en vooral dit jaar, in toenemende mate voor. Goede bijenvolken, met volle honingkamers, die op de drachtvelden GESTOLEN WORDEN. Op het koolzaad, op het fruit, en op de heide. De beste kast(en) wordt er uitgezocht, en meegenomen.

Wij nemen aan dat dit imkers zijn, en geen niet-imkers. Dat wil zeggen dat het onze eigen col-

lega's zijn die die bijenvolken waar een ander al zijn zorg, tijd en geld aan heeft besteed maar zo meenemen.

Dit gaat een zeer bedenkelijke ontwikkeling worden. Wie zijn die imkers, waar komen zij vandaan? Het is zaak dit in studie en onderzoek te nemen. Zijn het leden, of zijn het imkers die nergens lid van zijn. Zijn het mensen die zelf bijen hebben of zijn het oud-imkers? Het is een trieste zaak die de aandacht dient te hebben van hoofdbestuur en afdelingsbestuur, ja van elk lid.

Meer toezicht, controle en overleg zal noodzakelijk zijn om dit euvel de kop in te drukken en de daders op te sporen. Wie hierover bepaalde gedachten heeft of aanwijzingen kan geven wordt verzocht dit te melden aan het Bijenhuis te Wageningen t.a.v. de secretaris.

Cépè

OFFICIELE MEDEDELINGEN

Rectificatie

In de mededeling waarin wij onze nieuwe medewerker, de heer J. A. Krabbenborg bij U introduceerden is tweemaal zijn naam abusievelijk vermeld als Kranenborg. Wij stellen het op prijs zowel onze lezers als de heer Krabbenborg onze excuses aan te bieden voor deze bij de correctie over het hoofd geziene fout.

Met ingang van 1 oktober zijn wij genoodzaakt U voor de bijensuiker f1,— per kg in rekening te brengen. Wij zijn tot deze prijsverhoging gedwongen teneinde het renteverlies van de opslag op te vangen.

Hierbij is tevens overwogen dat de leden alle gelegenheid hebben gehad tijdig in hun behoefte aan voedersuiker te voorzien.

Naar is gebleken zijn er verscheidene imkers, die nog niet op de hoogte zijn van het feit, dat het telefoonnummer van de Rijksbijenteeltconsulent aan het oude adres van de heer ir. J. Mommsers tengevolge van zijn pensionering is vervallen.

Meerdere keren per dag wordt het oude nummer nog gebeld. Dit is zowel hinderlijk voor de huidige abonnee als voor de imker, die een foutieve aansluiting krijgt.

Het juiste adres en telefoonnummer is:

Consulentschap in algemene dienst voor Bijenteelt,
Tilburgseweg 32, Hilvarenbeek.

Telefoonnummer 013 - 42 58 88.

Examen Practisch Imker. In het Bijenhuis te Wageningen is op vrijdag 20 september j.l. het examen afgenomen voor het diploma Practisch Imker. Aan vier van de zes kandidaten kon het diploma na het examen worden uitgereikt. De geslaagden zijn de HH. B. Boersma, Koedijk; J. L. Vermeulen, Utrecht; L. R. de Jong, Assen en S. Fontein, Rheden. Het ligt in de bedoeling het volgende examen te houden in de tweede helft van mei 1975.

Het examenprogramma zal deze winter worden herzien en aangepast.

De geslaagden van harte proficiat.

Het doet ons genoegen U te kunnen mededelen dat onze algemeen-secretaris-penningmeester vermoedelijk zijn werkzaamheden — voorlopig voor halve dagen — zal kunnen hervatten.

UIT HET LEVEN VAN DE SECRETARIS

De meeste van onze leden weten eigenlijk veel te weinig wat er in ons Bijenhuis te Wageningen omgaat, en we bedoelen dan in dit verhaal de administratieve werkzaamheden op het Bijenhuis. Datgene wat de secretaris met zijn medewerkers(sters) moet doen om het geheel zo vlot mogelijk te doen verlopen. Om alles te verwerken wat er per post en telefoon en door bezoeken van imkers en anderen binnenkomt. Wij willen in dit artikel het een en ander hierover vertellen om de imkers een indruk te geven wat er zoal binnenkomt, en ook daarbij aan te geven dat er zeer veel ONNODIG WERK moet worden gedaan op het BIJENHUIS, wat niet NODIG zou zijn als imkers en afdelingsbesturen BETER en TIJDIG NADACHTEN. Met andere woorden: Er wordt zeer veel werk gedaan voor de afdelingen en de leden wat de leden kunnen weten als ze hun GROENTJE goed, REGELMATIG en NAUWKEURIG lezen. Dat zou in het BIJENHUIS veel tijd en geld besparen en er zou veel nuttiger werk op het secretariaat gedaan kunnen worden. Dan zouden we de service, voorlichting en het propagandamateriaal kunnen geven dat nodig is en waarom afdelingsbesturen en leden regelmatig vragen.

Kortom men vraagt heel veel vandaag, wat men gisteren al had willen hebben. Wij zullen u een bloemlezing uit al deze dingen niet onthouden en we hopen dat U met ons mee zult werken om te zorgen dat dit voortaan niet meer zal gebeuren en U er naar zult handelen.

De telefoon gaat en aan de andere kant van de lijn vraagt iemand op 4 sept. of er nog een Speurbijtje in het Groentje van september kan, is verbaasd dat dit niet meer kan, want het Groentje kwam 12 sept. j.l. uit, en de aanvrager had schijnbaar nooit vernomen dat kopy en advertenties uiterlijk 10 aug. binnen moeten zijn om in het nummer van 10 september opgenomen te kunnen worden.

Weer rinkelt de telefoon, het is september en een lid vraagt om secretaris v. d. Weert te spreken. Deze is jammer genoeg al sedert 20 april j.l. met ziekteverlof. Dit heeft al 3 x in het Groentje gestaan maar het bewuste lid heeft dat nog NOOIT GELEZEN, laat staan gehoord. Dan komt men met een vraag bij me over een girobetaling van f 37,50 waar die ge-

boek moet worden want de afzender heeft geen notanummer vermeld, niet op het strookje gezet waar het voor is, contributie, suiker, boeken of imkers-artikelen. Met DRIE PERSONEN zijn we 35 minuten aan het zoeken geweest, toen hadden we het gevonden. Het was zo eenvoudig geweest als even aangegeven was waar het voor bestemd was. Weer rinkelt de telefoon en ergens in Nederland vraagt een afdeling of het mogelijk is een afleveringsadres voor de suiker er bij te krijgen. Op onze vraag hoeveel losplaatsen hij al had en om hoeveel kg het ging, kreeg de secretaris te horen dat hij er al 3 had en dat op de vierde plaats 200 kg gebracht zou moeten worden. Het antwoord van de secretaris was dat hij er dan al 2 teveel had, dat 200 kg geen kwantum was en alzo dit dus niet door kon gaan.

En wat zou U er van denken als wij U vertellen dat de suikerbestellingen op 26 mei j.l. bij het BIJENHUIS binnen moesten zijn, maar dat zear vele afdelingen zich hier niet aan gehouden hebben en dat er in begin september nog afdelingsbestellingen binnenkwamen? En dan die andere afdelingen die het wel op tijd besteld en betaald hadden, maar bellen wanneer of de suiker afgeleverd gaat worden. En dan nog alle nabestellingen bij de afdelingsbestellijst die regelmatig blijven komen, dan 50 kg, dan 100 kg en ga zo maar door. Dat doet men dan mondeling, per telefoon, per brief, of bij de suikerbetaling. En dan vindt men het gek als er ook nog abuizen komen.

Over al het extra werk spreekt men niet, daar denkt men niet aan. Daar is het BIJENHUIS GOED voor.

Dan met de ledenlijsten dat gaat ook zo fijn. Deze hadden in jan. j.l. al binnen moeten zijn. Maar op 12 september kregen we nog een ledenlijst binnen met de contributie betaling over 1974. Niemand praat er over renteverlies, niemand praat over de Groentjes die aan vele imkers maandenlang verzonden worden, en die al lang bedankt hebben, zijn verhuist of overleden. Wel roepen velen ach en wee op de Alg. Vergadering als er een verlies is over het afgelopen boekjaar. En dat gaat niet over 1 ledenlijst maar over TIENTALLEN. En wat te denken van een ledenlijst die 6 maanden te laat binnenkomt waar alleen de naam op staat van de leden en geen adres en geen woonplaats? Dank aan alle actieve secretarissen die zo snel nieuwe leden doorgeven en vriendelijk vragen direct alle reeds verschenen Groentjes aan deze nieuwe leden toe te zenden. Dat zouden we graag willen doen als alle afdelingen op TIJD hun ledenlijst ingezonden hadden, dan waren er niet zoveel honderden Groentjes verzonden aan leden die al lang geen lid meer waren. En wist U dat momenteel op elk Groentje wat we moeten verzenden 45 à 50 ct aan porto moet? Dat wij voor een propagandapakje met 25 Groentjes etc. maar f 3,75 aan porto moesten betalen? Wanneer de contributie van die nieuwe leden binnenkomt, praten we niet over, vaak maanden later en soms nooit. En dan maar boze brieven en telefoontjes met klachten naar het BIJENHUIS. Sedert korte tijd is het nu zo dat een nieuw lid pas ingeschreven wordt als zijn of haar contributie bij ons binnen is. Nieuwe leden dienen dus bij hun afd. bestuur te informeren of de contributie afgedragen is. Penningmeesters dienen daarom ook op het betalingsbewijs te vermelden welke de nieuwe leden zijn en over WELKE AFDELING het gaat. We spreken dan maar niet over de vergissingen die ontstaan door onjuiste, onvolledige of onduidelijke invulling van de ledenlijsten. Iedereen die correspondentie richt aan het Bijenhuis wordt daarom DRINGEND verzocht te vermelden van welke afdeling men lid is. Dit voorkomt bij ons veel werk en de beantwoording gaat sneller.

Heel veel dingen worden gevraagd die men in het GROENTJE heeft kunnen lezen zoals wanneer het Bijenhuis op zaterdagen open is, waar de Bijenmarkten gehouden worden, wat de suiker kost en wat de afdeling Handel wel of niet aan te bieden heeft.

Graag willen we ook afrekenen met de imkers die hun ruwe raat, zuivere was en of honing ingeleverd hebben, maar dan wel graag het volledig adres opgeven met uw postgironummer en of bankrekening. Jammer genoeg worden ook vaak nieuwe leden onvoldoende opgevangen in de afdeling waarheen wij ze verwezen hebben. Ze komen dan weer bij ons terug wat allemaal dubbel werk is en geen Bevoordering van de Bijenteelt genoemd kan worden.

En dan nog even de gecombineerde betalingen waarbij men in 1 keer contributie, imkersartikelen en suiker gaat betalen zonder te vermelden over welke posten het gaat en waarvoor het bestemd is. Onze administratie en later de accountant dan maar puzzelen. En daarmee gaat veel tijd van de secretaris en zijn medewerkers heen. Als ieder alles vlugger en nauwkeurig deed zou dit veel tijd en geld besparen, zou alles veel vlugger en beter verlopen.

Uiteraard komen er ook andere brieven en telefoontjes binnen, zijn er vele afdelingsbesturen en leden die wel alles correct verzorgen waarvoor we bijzonder dankbaar zijn. We hopen dan ook dat dit verhaal er toe moge bijdragen dat voortaan alles vlotter en soepeler zal verlopen. Wij op het Bijenhuis, doen ons best, en we rekenen op uw aller medewerking. C&P.

UIT DE JAAGKIEPS

Propolis in politoer

Wie antieke houten kunstvoorwerpen bekijkt, verbaast zich dikwijls over de prachtige glans van de lak of de politoer. De zg. „goudlak” wordt volgens oude recepten op de volgende wijze gemaakt.

1 kg gezuiverd propolis wordt gegoten in 2 liter warme lijnolie en vermengd met 500 gram maagdelijke bijenwas. Na wat afgekoeld te zijn wordt deze massa met een linnen doek op het hout aangebracht. Dit is een glanzende en duurzame politoer.

Hetzelfde recept vinden we ook in een mededeling uit het jaar 1882 van de Petersburger geleerde A. Zoubareff. Volgens deze mededeling legde men houten voorwerpen 10 à 15 minuten in de warme massa en polijste ze daarna met een linnen doek.

Het gebruik van propolis is al erg oud. Anakreon (560 voor Chr.) wist reeds, dat propolis oplosbaar is in warme olie. In Pompeji werden fresco's gevonden, die met een waslak waren bedekt. De oude kunst raakte in het vergeetboek en kwam pas omstreeks 1750 weer in de mode.

De wonderbaarlijke klank van de instrumenten van de beroemde vioolbouwer Antonio Stradivarius (1643-1737) wordt toegeschreven aan deze lak van propolis, lijnolie en bijenwas. GKZ nov. 2, 1973.

Propolis als medicijn

De Deense imkers hebben sedert kort gelegenheid gekregen om hun inkomsten te vergroten.

Ze schrapen propolis van hun raampjes en deklanken. Voor iedere gram zuivere propolis krijgen ze een Deense Kroon, dat is ongeveer 45 cent.

Van één imker wordt verteld, dat hij in 1972 op deze manier 3000 Kronen verdiende.

Het gewonnen propolis wordt gebruikt voor medische doeleinden. In het Deense weekblad „Dansk Familiblad" no. 42-1972 stond een artikel van vijf bladzijden over de eigenschappen en het gebruik van propolis als medicijn. Het gebruik van propolis bespaart Denemarken miljoenen Kronen aan geïmporteerde geneesmiddelen.

Propolis kan worden gekauwd, men kan erop zuigen en men kan het gewoon doorslikken. We lazen dit in ABJ oktober 1973.

In hetzelfde nummer beschrijft M. J. Turell proeven, waaruit bleek dat propolis antibiotische werking heeft op bacteriën en zwammen. Het had geen invloed op gisten. Merkwaardig is, dat de verwekker van Amerikaans vuilbroed uiterst gevoelig bleek voor de inwerking van propolis.

Onder de kwalen, waartegen propolis helpt, vonden we ook het mond- en klauwzeer bij het vee vermeld.

Turell is van mening, dat de waarde van propolis voor medische doeleinden verder moet worden onderzocht. Hij vindt ook, dat kwakzalvers op dit gebied meer kwaad dan goed doen.

Stelregel

De bijenkonsulent G. Räber in Zwitserland schrijft in Blaue december 1973 over het behandelen van volken. Aan het einde van zijn artikel schrijft hij: En hier volgt mijn stelregel: Als we

de bijenteelt willen handhaven, moeten we naar de natuur terugkeren. Hoe beter we erin slagen met de natuur mee te imkeren, des te beter zal het resultaat zijn.

Imkers blijven jong

In The Speedy Bee van juni 1972 lazen we:

„Ik ben 84 en ik houd al 72 jaar bijen. Ik begon met 12 volken, later hield ik er meer dan 1000 en nu ik dan 84 ben, verzorg ik op mijn eentje nog 85 volken. Ik leg me toe op raathoning, want dat is niet zulk zwaar werk."

In hetzelfde nummer:

„Ik ben een oudere imker en ik beleef nog veel plezier aan de bijen. Ik heb 1600 volken gehad, maar ik ben nu 70 geweest en ik heb er nu nog maar 60."

Dank aan onze goed imkervriend Harry Vandenberg in Ohio, die ons weer voorzag van een serie imkersbladen uit zijn land.

Reinigingsvlucht en gespikkelde auto's

De bijenstal waarover het gaat, staat op 45 à 50 meter van de geparkeerde auto's, waarover het gaat. De bijenstal is door bomen en struiken omringd. Maar, de gevolgen van de reinigingsvlucht waren duidelijk op de auto's te zien. Een autobezitter diende een klacht in. De rechter van het Amtsgericht Vlotho in West-Duitsland vond o.a.: De bevuiling van motorvoertuigen door de lichaamsafscheiding van de bijen brengt geen werkelijk nadeel aan iemand toe. Gedurende de acht weken, waarin de bevuiling verwacht kan worden, kan men zijn auto ook wel ergens anders parkeren. De imker doet alles wat hij kan om de belangen van anderen te ontzien en de autobezitters moeten op hun beurt enig ongerief voor lief nemen.

Dat was in een paar woorden de inhoud van de eerste rechterlijke uitspraak op dit gebied in West-Duitsland. ADIZ februari 1974.

Zwitserse honinggoogsten

Enige honderden Zwitserse imkers delen ieder jaar aan een centraal punt mee, hoeveel honing zij dat jaar oogstten en van hoeveel volken. In 1973 bedroeg de gemiddelde oogst per volk 6,3 kg honing. Alleen in de jaren 1964, 1968 en 1970 kwam de oogst per volk boven de 7 kg uit. In die drie topjaren was de oogst per volk 15 à 16 kg.

Zwermvanger

Van 1 mei af heb ik altijd een spiegeltje bij me van een centimeter of tien. Als ik een zwerm zie vliegen, weerkaats ik daarmee het licht van de zon **boven** de zwerm. De bijen gaan dan lager vliegen en dan breng ik ook het lichtschijnsel lager. Op deze manier kan je een zwerm vrijwel overal naartoe drijven waar je die hebben wilt.

Op mijn bijenstal heb ik op die manier in de zwermtijd eens vijf zwermen in één kast gedreven. Dit verhaal van een Amerikaanse imker lazen we in Scottish maart 1974.

Bestuiving van koolzaad

Enige tientallen jaren geleden geloofden de imkers nog in het **aanwijsbare** nut van de bijen voor de bestuiving van koolzaad. Daarna raakten we vertrouwd met de gedachte, dat dat nut misschien wel bestond, maar dat men het door proeven niet kon aantonen. Als men twee op dezelfde grond naast elkaar gelegen perceeltjes koolzaad had, waarvan het ene toegankelijk was voor bijen, terwijl men door middel van een kooi de bijen van het andere perceel weerde, kon men theoretisch het verschil in opbrengst vaststellen. In de praktijk evenwel had het „kooiklimaat” een veel grotere invloed op de opbrengst dan de bestuiving en die twee kon men niet uit elkaar halen. (Bij b.v. klaver is het bestuivingsnut zó groot, dat de invloed van het kooiklimaat te verwaarlozen is.) Zeer kort en

duis zeer onvolledig was dat het beeld, waarmee we vertrouwd raakten.

In NWD maart 1974 vinden we nu een bericht over proeven, genomen door dr. W. Kaeser en Eleonore Gunst van het bijeninstituut te Celle in West Duitsland. Zonder ons te wagen aan een beoordeling van de proeven vermelden we voor de belangstellende lezer toch even het door de onderzoekers gemelde resultaat.

1. Intensieve vlucht van de bijen op het koolzaad
 - a. verkort de afbloeitijd;
 - b. vergroot het aantal korrels per hauw met 20,3%;
 - c. vergroot het 1000-korrel-gewicht (met 10,4%).
2. Bij grote koolzaadvelden (van ongeveer 10 ha af) is het in het belang van de boer, om gemakkelijk bereikbare plaatsen uit te sparen, waarop bijenvolken geplaatst kunnen worden, dit om de vliegintensiteit te vergroten.
3. Als boer en imker hun belangen aan elkaar aanpassen, kunnen ze wederkerig elkaars oogsten belangrijk vergroten.

(Voor de niet deskundige lezer vermelden we even het belang van de verkorte afbloeitijd: op het tijdstip van de oogst zijn de zaden van de eerste koolzaadbloemen al zó rijp, dat ze bij het oogsten verloren gaan. Als alle zaden in kortere tijd rijp worden, gaan er bij de oogst minder korrels verloren.)

De lezer schrijft

In het jongste nummer van uw blad las ik het artikel over de „vierkante korf”.

Deze uitvinding is echter veel ouder dan daarin aangegeven.

„Vierkante korf”

In uw blad van 1910, jaargang 13 staat op pag. 39 een artikel over de „Mobiellkorf Twenthe”

met enkele afbeeldingen (p. 39-45) van de heer S. Frankenhuis uit Haaksbergen.

Op p. 90-95 staat zelfs een handleiding om deze kasten zelf te bouwen.

Overigens kunt u de originele exemplaren vinden in het bijenpaviljoen in onze museumtuin.

Natuurhistorisch Museum Enschede
G .M. Roding, dir.

Bijenmarkten

Zoals elk jaar hebben wij ook dit jaar weer enkele bijenmarkten bezocht, o.a. de derde dinsdag in juli, de traditionele zwermenmarkt te Veenendaal.

Het weer was dermate slecht, dat een groot aantal toeristen, die gewoonlijk bos, heide of water ter recreatie opzoekt, nu als compensatie de attractie van de bijenmarkt scheen te hebben opgezocht, althans het was er overstelpend druk, zodat het vooral tijdens een regenbui heel wat moeite gaf om een kop koffie te bemachtigen.

Als gewoonlijk werd ook nu de markt weer opgeluisterd door enkele oude ambachten, zoals korfvechten, spinnen, ja zelfs kaasmaken.

Bij het rondgaan op de markt ontmoetten we uiteraard vele bekenden uit de imkerij waarmee we uitvoerig de behaalde resultaten en bevindingen werden besproken. Ook wordt dan altijd weer gepraat over methoden om de bijensport wat meer geliefd te maken bij het natuurlinnende publiek en om de opbrengsten te verhogen.

Als we dan na zo'n gesprek eens langs hetgeen zo'n markt te bieden heeft lopen, dan moeten we helaas tot de ontdekking komen, dat het overgrote deel der inzendingen bestaat uit korven, variërend van met koemest besmeerde tot nieuw uitzijnde exemplaren, in prijs uiteenlopende van f 25,— tot f 50,—. De inhoud van deze korven bestaat hoofdzakelijk uit kennelijk opgepepte nazwermpjes.

Wie zijn nu de kopers van de door die korf-sjacheraars aangeboden volkjes? Komen ze in handen van een ervaren imker (maar geen ervaren imker zal dergelijke korfjes aanschaffen) dan weet deze er nog wel wat mee te versieren.

Maar valt een arme aspirant imker als slachtoffer van dit „handeltje” dan is deze in de kortst mogelijke keren weer imker af.

Bijenvolken zoudt u het beste kunnen vergelijken met muziekinstrumenten, u moet ze kunnen bespelen, beheersen als u wilt, dan geven ze muziek en dat is met korven niet mogelijk. Het is jammer dat we met al dat korvengedoe niet veel verder zijn gekomen dan de Romeinse imkers ten tijde van Virgilius, zo rond het begin van onze jaartelling.

De korfvechterij mag dan een mooie folkloristische bezigheid zijn, evenals trouwens pottenbakken, spinnen enz. enz., maar het is triest dat het eindprodukt, indien in gebruik genomen, de ontwikkeling der imkerij in diverse streken grondig in de weg staat. Laat het evenals de hierbij aangehaalde beroepen folklore blijven en breng het niet verder in praktijk.

Als we nu onze blikken eens over de grenzen richten, dan bemerken we, dat we met de korf-imkerij in het tijdperk van vóór 1900 zijn blijven steken. De methodisch werkende kastimker, gebruik makend van de ontdekkingen van de moderne tijd, alsmede van de onderzoekingen van bijenteeltproefstations en universiteiten, kan dan ook weinig enthousiasme opbrengen voor die lastige, erfelijk belaste zwermgrage bijen gehuisvest in korven.

We gaan nog even terug naar de markt en lopen nog even langs een klein aantal in „kasten” gehuisveste bijen. De kwaliteit van deze kasten is over het algemeen genomen zeer slecht en zo'n allegaartje dat iedere rechtgeaarde imker er zich voor zou schamen dergelijk materiaal in z'n stal te hebben.

Ook de meubilerij is meestal bedroevend te noemen.

Als lichtpunt op deze markt kan dan genoemd worden de demonstratie met nieuw kastmateriaal die dan tenminste aantoonde, dat er nog voortvarende imkers zijn, die actief meedenken en werken aan de **ontwikkeling** van de bijenteelt.

Resumerend mogen we vaststellen, dat de organisatoren een pluim verdienen, mede door de goede wegaanduiding en de uitgave van de persinformatie en mogen terugzien op een geslaagde dag, maar gezien door de bril van een imker, die niet alleen belangstelling heeft voor de praktische zijde van de bijenteelt, doch ook geïnteresseerd is in de moderne lectuur op dit gebied en de toepassing hiervan, een teleurstellende vertoning.

Een gebeuren, dat een aspirant imker weinig aan zal spreken, ja zelfs zal afschrikken om er mee te beginnen.

H. J. C. Bekker, Apeldoorn.

FAMETHAAN, één recht, één averecht (2)

1 juni Mijn vrees dat na de eerste splitsing het moertje niet boven het snelgrovebord terecht was gekomen bleek ongegrond. De vliegdiagnose bleek juist te zijn geweest. Na het opzetten van de voeremmer was er flink broed aanzet en van de ingehangen stuifmeelplanken was een dankbaar gebruik gemaakt. Gelijk de tweede bakwissel toegepast.

Oude moertje beneden met als broedruimte een broed- en honingkamer, daarop een moerrooster, lage honing-

kamer, snelgrove bord met afgedekt gaas en vervolgens de voormalige onderbak met doppen. Nieuwe vliegopening gegeven via S-bord.

Vanaf 6 juni de bovenbak enkele malen gevoerd met een slappe honingoplossing i.v.m. de aanwezigheid van de nog te bevruchten moer en het ontbreken van vliegbijen.

21 juni Jonge koningin aan de leg (3 afgebeten doppen).

Het volk met de oude koningin (de oude stok) had enkele doppen in de melk op het breekvlak van de twee broedbakken. De grote onderbak was vol broed terwijl zich in de ekstra broedruimte honingkamerformaat veel nectar bevond met slechts op drie raampjes aan de onderzijde wat open broed. De als honingruimte opgezette bak boven het rooster was nog nauwelijks in gebruik genomen. De broedruimte was waarschijnlijk dus te klein voor de oude koningin. Afdeklankjes Snelg. bord verwijderd i.v.m. komende bakwissel.

23 juni Bij hemelsmooi weer het bovenvolk door vlieggatverandering laten afvliegen. Enige dagen later bovenvolk gevoerd. Er is dracht op klaver, braam, distel en een veld karwijzaad op 1000 meter afstand.

Het voeren met de plastik emmer bevalt prima. Alleen bij het plaatsen loopt enig suikerwater weg. Normaal verwerken de bijen dit wel. Opgepast echter als er zich in de bodemplank een flink gaasraam bevindt. Het gevolg kunt u raden. Ik heb dit opgelost door de voeremmer boven een plastik bakje om te draaien en daarna de emmer op het volk te plaatsen.

Staat u mij toe gelijk van de gelegenheid gebruik te maken enige regels te wijden aan een onderwerp dat bij velen voor op de tong ligt en dat bij de komende vergaderingen zeker ter sprake zal komen. Ik bedoel de reeds aangenomen verhoging van de contributie.

Ziet u deze verhoging niet als één op zichzelf staande gebeurtenis ingegeven door een goed ontwikkelde bezitsdrang van uw hoofdbestuur.

Vraag u echter af hoe het mogelijk is geweest dat deze maatregel zo lang is uitgebleven.

Door de heersende inflatie is in de achter ons liggende jaren alles vele procenten duurder geworden. Niets is hieraan ontkomen.

Willen we, om iets te noemen, het groentje minimaal handhaven op de huidige omvang dan zal er geld op tafel moeten komen.

Stel u loyaal op en geef uw vereniging een kans. Wellicht kan er nu ook meer aandacht worden geschonken aan een doeltreffende reclame voor de bijenteelt. Hier ligt een taak voor een hoofdbestuur met visie om propagandistische geschriften te ontwerpen en **beschikbaar** te stellen, welke ons behulpzaam kunnen zijn bij het aantrekken van nieuwe leden.

Gelijk opgaand met de verhoging van de contributie staat een forse stijging van de honingprijs; 3,50 of meer voor een goed verzorgde pot honing is geen utopie. Toch zou ik hier willen aandringen op bezinning. Span het paard niet achter de wagen.

J. A. Zoet.

Bijenbevruchtingsstation te Schiermonnikoog

Op onze jaarlijkse dienstexcursie van het Consultantschap voor de Tuinbouw: „Het Noorden des Lands”, werd dit jaar een bezoek gebracht aan het bevruchtingsstation te Schiermonnikoog.

Gezeten tegen de duinen rond dit station, werd de indruk verkregen neer te zien op een miniatuur-camping, met, verspreid tussen de duindoorns, witte, gele en blauwe caravans en zo hier en daar een zomerhuisje.

In werkelijkheid zijn dit bevruchtungskastjes afkomstig van imkers uit geheel Nederland. Deze kastjes zijn hier naar toegestuurd om raszuivere Krainer-koninginnen te laten bevruchten door eveneens raszuivere darren. Deze darren worden gekweekt in normale bijenkasten die verspreid staan op het veld en opgesteld in een bijen-stal.

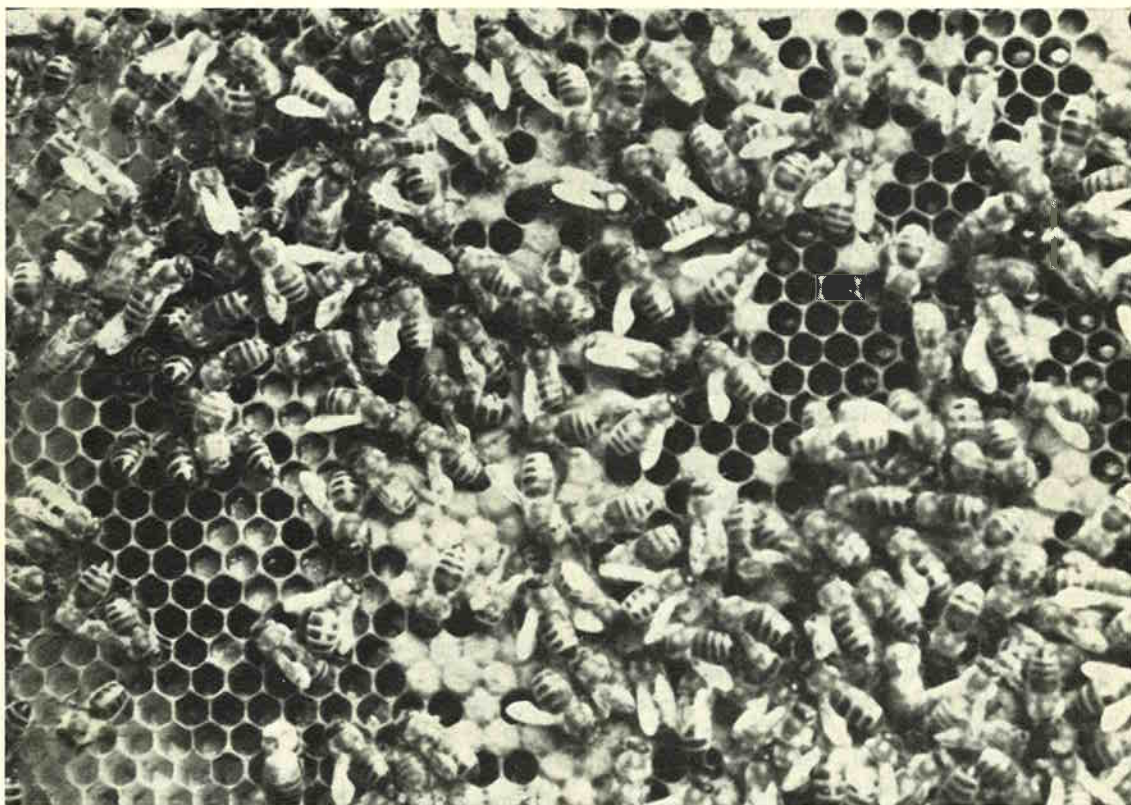
Het verschil in kleur van de bevruchtungskastjes dient om de van de bruidsvlucht terugkerende koninginnen het gemakkelijk te maken hun eigen kastje terug te vinden.

Dit alles en nog veel meer werd ons op zeer onderhoudende wijze verteld door de heer Geskes, hoofdbestuurslid van de Vereniging tot Bevordering van de Bijenteelt.

Het gaat er hier om het ras, de Krainer-bij, zuiver te houden.

Het wateroppervlak van de waddenzee biedt voldoende zekerheid om de vreemde darren van het vaste land te weren.

Jaarlijks worden de bijen getest op raseigenschappen en wordt de vleugel-index van een aantal bijen gemeten. Volken die niet aan de gestelde voorwaarden voldoen worden van het eiland verwijderd.

Krioelende werkbijen, daartussen H.M. de Koningin.

De Krainer-bij is een zeer goede haalbij en bijzonder zachtvaardig.

Dit alles bleek duidelijk toen allen rond de heer Geskes stonden opgesteld, zonder beschermingsmiddelen, bij een geopende kast waar aan-schouwelijk onderwijs in bijenteelt werd gegeven.

Dat toch nog één van de dames op een zekere plaats werd gestoken, zal vermoedelijk wel zijn veroorzaakt omdat zij (de bij) in de knel kwam.

Vervolgens werd door de heer Geskes ingegaan op de leefwijze van de bijen. De tijd was te kort om hierop voldoende te kunnen ingaan.

Wel werd duidelijk dat bijen een zeer druk en arbeidzaam leven hebben. Direct na de geboorte hebben ze reeds een taak, wat wisselt bij het ouder worden.

De leeftijd van bijen wordt uitgedrukt in dagen. Vooral de verzorging van het broed vraagt veel energie.

In het najaar, wanneer het broednest wordt beperkt, heeft de bij het minder druk en dientengevolge kan ze de winter overleven.

De belangrijkste taak van de bijen is nectar en stuifmeel verzamelen, waarbij ze metéén zorgen dat het stuifmeel wordt overgebracht.

Voor bepaalde gewassen, waarbij de kruisbe-

stuiving noodzakelijk is, kunnen bijen dan ook niet worden gemist.

De meeste bijen sterven als haalbij ergens in het veld.

De koningin gaat echter onverdroten door met eitjes leggen, waarmee het voortbestaan van het volk is verzekerd.

Per dag worden er zo'n 2000 eitjes afgezet. Jaren lang kan de koningin dit volhouden.

Voor velen van het gezelschap was het een openbaring wat zoal in een kast is te zien. Broed in verschillende stadia, zowel van de werksters als ook van de darren. Zelfs een koninginncel kregen we te zien.

Krioelende werkbijen met daartussen lome darren en als sluitstuk: „hare majesteit de koningin”.

Al met al een zeer leerzame excursie. De heer Dreise was dan ook de tolk van de aanwezigen, toen hij de heer Geskes hartelijk dank bracht voor de ontvangst en leerzame uiteenzetting, wat werd beloond met een blijk van waardering en een daverend applaus.

A. J. Buist
Nic. Grijpstraat 15
Grijpskerk (Gron.)

OOK DAT

INTERESSEERT ONZE LEZERS

In het persbericht van het Ministerie van Landbouw en Visserij van 20 sept. j.l. lezen wij dat voor het komende seizoen op de E.E.G. suikermarkt een tekort wordt verwacht van 300.000 à 400.000 ton suiker. Het Bijenhuis heeft nog suiker in voorraad.

Dr. A. F. H. Besemer, Hoofd van Fytofarmaceutische Zaken van de Planteziektkundige Dienst, is voor vijf jaar benoemd tot buitengewoon lector in de Fytofarmacie aan de Landbouwhogeschool te Wageningen.

Dr. Besemer die lid is van tal van nationale en internationale werkgroepen op zijn vakgebied, vindt ook noch tijd ons bij te staan als lid van de Bestrijdingsmiddelencommissie van het Landbouwschap.

Ambrosiushoeve op de televisie.

In de uitzending van het nieuwe programma „Van Nature” van de N.C.R.V. op donderdag 17 oktober a.s. zal een vraaggesprek over de drachtplanten op Ambrosiushoeve worden uitgezonden.

De duur van de uitzending is ongeveer 11 minuten en zal vallen tussen 19 en 20 uur vermoedelijk over de zender Nederland I.

In het septembernummer van 19NU van de stichting Public Relations Land- en Tuinbouw verscheen onder de titel „Duizenden Werksters Stoven een Betere Kool” een uitgebreid en goed geïllustreerd artikel over de bestuiving door bijen bij de rasverbetering van kool.

Bijen plegen diefstal op de heide

Bij het op kleur komen van de struikheide bestond mijn „bijenpark” uit een paar gezonde, sterke volken, alsmede een opgepepte zwerm, die een paar maanden tevoren was komen aanvliegen.

De regenrijke zomer had de heide in een uitstekende conditie gebracht; het wachten was nu op dat warme, zonnige weer, waarbij, naar men zegt, „de heide honingt”.

Hoewel die momenten doorgaans schaars zijn, hadden we dit jaar niet te klagen. De weergoden waren met ons en de heide was bij tijd en wijle één zoemende en welriekende bloemenweelde.

Daar de 10de september de dag is, waarop we de bijen als regel huiswaarts keren, werden, mede vanwege de slechte weersverwachtingen, de uitlaten reeds op 7 september geplaatst, waarna de honingkamers de daaropvolgende morgen vroeg werden opgehaald. Tijdens het af-

halen was er een dichte nevel, waardoor alle spinnewebben ten gevolge van de dauwneerslag alom zichtbaar waren. Op zo'n moment realiseert men zich, dat de komende herfst vele gevaren voor onze bijen met zich meebrengt en dat het langer toeven op de heide ten koste van vele bijen gaat.

Afgaande op de bijna niet te tillen honingkamers mochten we ons weer eens verheugen in een ouderwetse heidehoningoogst. Thuisgekomen konden we dan ook niet nalaten terstond de hand aan de slinger te slaan, waarna het goudgele vocht overvloedig begon te vloeien.

Daar we slechts op luttele kilometers afstand van onze heidestand wonen, brachten we de geplunderde honingkamers weer zo snel mogelijk terug, doch plaatsten ze nu onder de broedkamers.

De volgende dag was het weer dermate schoon,

dat we besloten de kasten voorlopig te laten staan. De in de naaste omgeving staande bijenvolken waren op een enkeling na verdwenen.

Bij een controle op 15 september werd op de vliegplanken een enorme opwinding geconstateerd; hoewel er enkele darren werden uitgedreven, moest er toch een andere oorzaak zijn; voorlopig bleef het echter een mysterie.

De oplossing van dat vreemde gedrag kwam de volgende dag, toen we de volken definitief huiswaarts gingen brengen; we vernamen, dat een imker, die evenals wij zijn volken nog een week

langer had laten staan, enkele dagen tevoren zijn uitlaten had geplaatst. Toen hij zijn bijen weg wilde halen, ontdekte hij, dat zowel de bijen als de gehele voorraad honing uit zijn honingkamers was verdwenen.

Wat was er nl. gebeurd; wel, hij had het Snelgrovebord als bijenuitlaat gebruikt!

Daar we over zeer attente bijen beschikken, was het gevolg, dat we na thuiskomst de slinger wederom van stal moesten halen. Namens mijn bijen excuses aan deze onfortuinlijke imker.

Jan van de Veluwe.

AFDELINGSNIEUWS

AFDELINGSBERICHT

Op zaterdag 24 augustus maakte de afd. Leiden e.o. een excursie naar Hilvarenbeek. De groep bestond uit 40 personen, waarvan 10 afkomstig van afdeling Den Haag. Een deel werd rondgeleid door de heer van Os, die veel vertelde over het assortiment drachtplanten. Een ander deel onder leiding van de heer Rosmulder werd uitvoerig ingelicht over de bijenstal en alles wat daar bijhoort.

Door het prachtige weer vlogen de bijen druk en kunnen we terugzien op een zeer geslaagde dag, waarvoor ik beide heren gaarne wil dankzeggen. Een ieder zou ik een bezoek aan dit proefstation willen aanbevelen.

voorz. afd. Leiden e.o.
W. Hulshoff

VERSLAG 22e BIJEN- EN HONINGMARKT TE EPE WOENSDAG 7 AUGUSTUS 1974

Namens de afd. Epe van de Vereniging tot bevordering der bijenteelt in Nederland verwelkomde de Sekr. W. Groenewold vele imkers uit wijde omgeving. In 't bijzonder heette hij welkom de Burgemeester, die de markt officieel zou openen. Ook een speciaal woord van welkom aan het adres van de juryleden de heren H. G. Maagendans, uit Arnhem, J. v. Aarst uit Wageningen, A. T. v. d. Brink uit Renkum en H. Bolsenbroek uit Apeldoorn.

De Burgemeester sprak in zijn openingswoord van een bijzondere gebeurtenis voor de imker en het publiek. Hij stipte de belangrijkheid van het imkeren aan en wenste de organisatoren en inzenders veel sukses toe.

Aanvoer :

Ingezonden werden 58 korven en 28 kasten.

8 Inzenders zonden gezamenlijk in : 714 fl. zomer-

en voorjaarshoning, 89 fl. heidehoning en 210 pond raathoning. Totaal 1013 pond.

3 Inzenders van imkersartikelen : Bijenhuis uit Wageningen, H. T. v. Dam uit Jubbega en Brulleman uit Eemnes.

Verkoop en prijzen :

476 fl. zomer- en voorj. honing à f 4,— tot f 5,—; 63 fl. heidehoning à f 6,—; 146 pond raathoning voor f 5,— tot f 6,— totaal : 685 p.

31 Korven zijn verkocht voor f 20,— tot 42,50; 11 kasten voor f 30,— tot f 50,—.

Reklame

Alle leden van de afdelingen Epe, Heerde, Apeldoorn, Vaassen, Wezep en Nunspeet is een reclame en keuringsreglement toegezonden. Uitgebreide berichten en verslagen hebben in de plaatselijke couranten gestaan. Er was geen beschikking over een geluidsinstallatie. Ondanks dat was de belangstelling en de aanvoer goed. Een uitschieter was de aanvoer van volken. De organisatoren waren daarover zeer verheugd maar vroegen zich wel af wat er van verkocht zou worden. Aan het eind van de markt waren er vele van verkocht en zelfs een inzender van 27 korven was los.

Keuring :

De keuring verliep vlot. Kastvolken werden niet ter keuring aangeboden. Korven des te meer. De jury was echter van oordeel dat er andere jaren beter materiaal is aangevoerd.

De prijzen werden als volgt toegekend :

Het beste korfvolk :

1e prijs : Veldhoen uit Tonden. 2e prijs : Oosterbroek uit Apeldoorn. 3e prijs : B. v. d. Laan uit Emmeloord.

Grootste aanvoer : M. A. Blijderveen uit Kesteren (27 stuks).

Toegekende prijzen honing

Klasse I (Vloeibare honing)

1e prijs A 100 punten : L. Massier, Epe; J. Pruim, Epe.
1e prijs B 99 punten : B. Jansen, Borculo; A. Dijkstra, Emmeloord.

2e prijs 97 punten : Meboer, Apeldoorn; B. v. d. Laan, Emmeloord.

3e prijs 96 punten : Brulleman, Eemnes.

Klasse II (gekristalliseerde honing)

1e prijs B 99 punten : B. v. d. Laan uit Emmeloord.

Klasse III (heidehoning)

1e prijs C 98 punten : B. v. d. Laan uit Emmeloord.

3e prijs 96 punten : Cramer uit Nunspeet.

Klasse IV (raathoning)

2e prijs 97 punten : G. A. J. Jansen, Borculo; A. Dijkstra, Emmeloord.

De Sekretaris :
W. Groenewold.

Op 19 juli j.l. vierde het echtpaar A. Bosma zijn 50-jarig huwelijksfeest.

Tijdens een druk bezochte receptie in de gezellige recreatiezaal van het verzorgingsflat „Lenna“, waar de familie Bosma sinds enkele jaren zijn intrek heeft genomen, werd onder de tonen van het prachtige draaiorgel „De Grote Dorus“ dit heuglijke feit herdacht.

De heer Bosma, die zover wij hebben kunnen na-gaan, vanaf de oprichting van de afdeling Wolvega lid is van de vereniging, is bij vele imkers zeker geen onbekende. Vele jaren was hij een trouw bezoeker van de jaarvergaderingen en imkersdagen. Binnen de afdeling maakt hij sinds vele jaren als secretaris/penningmeester deel uit van het bestuur. In enkele korte bewoordingen heeft de voorzitter van onze afdeling getracht de kwaliteiten van de heer Bosma te roemen. Zeer duidelijk werd daarbij de nadruk gelegd op de accuratesse waarmee hij steeds zijn werk in het belang van de afdeling heeft verricht. Ook de bereidheid om op ieder gewenst ogenblik andere imkers met raad en daad bij te staan werd daarbij niet onopgemerkt gelaten. Mevrouw Bosma werd nog dank gebracht voor de wijze waarop zij steeds met de bijzaken van haar man heeft meegeleefd en dat heden ten dage nog doet.

Wij spreken hierbij namens alle leden de wens uit dat de heer en mevrouw Bosma nog vele jaren van een goede gezondheid mogen blijven genieten.

Bestuur van de afdeling Wolvega.

Noot: De redactie sluit zich gaarne hierbij aan. Moet echter helaas mededelen dat kleurenfoto's als meegezonden, niet kunnen worden gereproduceerd.

WAT STAAT ER TE GEBEUREN IN DE AFDELINGEN?

Afd. Bunnik-Houten: Leden-bijeenkomst op dinsdagavond 15 okt. 7.45 uur in Restaurant de Engel te Houten. Agenda: Bespreking Winterprogramma, cursussen en Heideverbeteringswerkkamp. Verslag Nosema-Werkgroep Verhoging contributie en na de pauze: Discussie over voor en nadelen van Bodemventilatie. Iedereen welkom.

CURSUSSEN van afd. BUNNIK-HOUTEN e.o.

Men kan zich nu reeds aanmelden voor de navolgende cursussen die in de komende maanden van start zullen gaan: Ontwikkelingscursus voor gevorderde imkers. Wordt gegeven in Utrecht. 1 Les per 14 dagen, aanvang vrijdagavond 18 okt. Cursussen beginners Bijenteelt vangen aan medio febr. 1975 in Houten en Utrecht. Cursus teelt van Klein Fruit in Utrecht, zal aanvangen begin jan. 1975. Verder kan men zich opgeven voor korfvlecht cursussen in Houten, Utrecht en Wijk bij Duurstede. Inlichtingen en aanmelding bij de Administratie der afd. Bunnik, Achterdijk 22, Bunnik, tel. 03405 - 13 05.

KRING APELDOORN

Dhr. Dr. H. H. W. Velthuis, werkzaam op de afdeling bijenonderzoek van het Laboratorium voor vergelijkende fysiologie der Rijksuniversiteit te Utrecht, zal op 15 november a.s. in ons midden zijn en ons bezig houden over zijn ervaringen in Zuid-Amerika. Het onderwerp luidt: De bijenteelt in Brazilië van voor Columbus tot na Apis adansonii; hierbij komen de ons onbekende angelloze bijen ter sprake, alsmede de problematiek omtrent de geïmporteerde bijen uit Zuid-Afrika.

Een en ander zal toegelicht worden met een beperkt aantal dia's.

Voor deze avond, die gehouden zal worden in de grote zaal van de Brinklaankerk aan de Brinklaan te Apeldoorn (aankomende 20.00 uur) worden uitgenodigd:

de leden van de afdelingen Apeldoorn, Eerbeek, Ugchelen en Vaassen, alsmede de bestuursleden, c.q. een overeenkomstig aantal gewone leden van de afdelingen Epe, Heerde, Nunspeet en Wezep.

Bestuur Kring Apeldoorn.

IN MEMORIAM

Op 1 september j.l. overleed ons lid B. H. Mulderij. Hij mocht de leeftijd van 76 jaar bereiken. Een van de oude getrouwen is van ons heengegaan. Moge hij rusten in vrede.

Afd. Putten.

Op 26 augustus overleed op 62-jarige leeftijd, na een pijnlijke ziekte onze goede vriend

Gerrit Hugo Vogelij

oud-voorzitter der afd. Heerlen en oud-hoofdbestuurslid.

Onbegrijpelijk veel werk heeft hij verzet voor zijn huisgezin en voor ieder die een beroep op hem deed. De bijen hadden ondanks zijn drukke leven steeds zijn interesse, hoewel hij zijn volken noodgedwongen moest wegdoen. In Ger Vogelij verliezen wij een goed mens.

Afd. Heerlen.

Alle materiaal dat U nodig heeft voor de MODERNE BIJENTEELT kunnen wij U uit ruime voorraad leveren van alleen de beste fabrikaten. Ondanks diverse verhogingen noteren wij voor U de **laagste prijzen**.

Vraagt onze nieuwe prijslijst 1974. Wij zenden U die dan omgaand gratis toe. U betaalt echt bij ons niet teveel.

Thans weer leverbaar diverse soorten honing. Vraag prijslijst.

BIJENSTAND H. T. VAN DAM & ZON

Jubbega Friesland — Telefoon 05165 - 382

H.H. IMKERS

Zend vanaf heden al uw
RUWE RAATWAS
rechtstreeks of in verenigingsverband
naar...

HONINGZEMERIJ

W. van 't LAND

Telefoon 2607 Barneveld
Desgewenst KUNSTRAAT terug.
U zult zien, wij betalen de hoogste prijs.

SPEURBIJTJES

Tarief: tot 20 woorden f 4,50, elk woord meer 25 cent. Bij vooruitbetaling te voldoen op gironummer 84 68 01 van de Vereniging tot Bevordering der Bijenteelt te Wageningen. Bij 10 keer plaatsen 10% korting. Inzendtermijn voor de 10e van de maand.

TE KOOP: 18-raams honingslinger, gebruikte **simplexkasten** en **korven** en een z.g.a.n. **aanhangwagen**. C. van Holland, Ruisseveen 20, Veenendaal. Tel. 08385 - 10202.

Nu nieuw wijnfilter f 28,50. Vinotex wijngisttabletten 3 soorten Sherry, Bordeaux, Mead. f 1,50 per 4 stuks. Doorboorde rubberstoppen f 0,90. Amm. Phosp. f 1,50 per 50 gr. Wijnpersen f 130,— 5 l.; f 145,— 10 l.; f 220,— 20 l. Vraag nu de nieuwe prijslijst ook tel. 01710 - 93719. Wijnmakerscentrum, postbus 91, Leiderdorp.

Neem nu een abonnement op BIJENNIEUWS, orgaan der afdeling Bunnik-Houten, en U blijft volledig op de hoogte over de activiteiten. Maak f 6,25 over voor 1974 en 1975 op postgiro 193060 t.n.v. afd. Bunnik, Achterdijk 22, Bunnik, en U ontvangt dan tevens het onlangs verschenen Jubileum-nummer.

TE KOOP: **Bijenvolken** in kasten op zesramen en in korven, sterke gezonde volken. **Antieke wasvormen en emmers**, van rood koper, Drentse boerenkastjes en strokasten. H.V.S. kasten met ramen en kunstraat. **Bijenpark BRULLEMAN, Zandpad 42a, Breukelen.** Sinds 1869. Telefoon 03462 - 1303.

TE KOOP GEVRAAGD: Ruwe en Zuivere **Bijenwas**. **Honing en Waszemerij „DE BIJENKORF“**, Eemnes. Telefoon 02153 - 6704.

GEVRAAGD: **Bijenvolken in kasten en korven**, complete bijenstanden, slingers, lege kasten en korven, suiker, observatie-kasten, was ruwe of zuiver, honing, broedkamers en honing-kamers, raampjes en alles wat u verder verkopen wilt. Wij betalen contant en halen alles bij u thuis af met eigen vervoer.

Het van ouds bekende adres om zaken mee te doen.
Bijenpark BRULLEMAN, Zandpad 42a, Breukelen.
Telefoon 03462 - 1303.

TE KOOP: **Heidehoning, Lindehoning en Koolzaadhoning** steeds met de hoogste onderscheiding bekroond.
Bijenpark BRULLEMAN, Zandpad 42a, Breukelen.
Telefoon 03462 - 1303.

TE KOOP: **Prima sterke bijenvolken in kasten, korven en op ramen.** Bijenstand „DE BIJENKORF“, Meentweg 103, Eemnes. Telefoon 02153 - 6704.

VOOR ALLE IMKERSARTIKELLEN naar Bijenstand „DE BIJENKORF“, Eemnes. Telefoon 02153 - 6704.
Prijscourant op aanvraag.
Tevens hebben wij nog wat honing voor de wederverkoop.

TE KOOP GEVRAAGD: **Bijenvolken zowel korven en kasten en verdere imkersbenodigdheden.** Alles tegen contante betaling en aan huis afgehaald.
Bijenstand „DE BIJENKORF“ sinds 1897, Meentweg 103, Eemnes, (Utrecht). Telefoon 02153 - 6704.

WIJ KOPEN: **Inlandse bijenhoning, Ruwe- en Zuivere bijenwas.** Propolis. Honing- Waszemerij „ARKADIA“, Lochem. Telefoon 05730 - 1827/2219.

HET ZEISTER KRUIDENHUIS koopt al uw Hollandse honing tot f 4,50 per kg.
Bergseweg 43a, Zeist. Telefoon 03404 - 21107.

ALLES WAT VOOR EN BIJ EEN BIJ NODIG IS. **SIMPLEX-KASTEN:** dubbelwandig, met 2 broedkamers, dak met zwaar zink, keurig geschilderd groen met witte banden, een sieraad voor uw bijenstal f 58,— met 3 broedkamers f 82,—.

BUCKFASTKASTEN: prachtkasten hoeken gezwaluwstaart, broed- en honingkamer met ramen, naar keuze groen of wit geschilderd f 52,—.

Ronde korven, zwermkiepsen, Bijenkap of sluier, Dathepijpen, Honingzeven. Ontzegelmessen, Kunstraat, Vlechtriet, Slingers enz.

Het van ouds bekende adres.

Bijenpark BRULLEMAN, Zandpad 42a, Breukelen.
Telefoon 03462 - 1303.

TE KOOP: Lege **bijenkasten** (simplexmaat) vanaf f 10,— per stuk. Afstandsrepen f 1,75 per paar. Kastverbinders f 0,50 per stuk. Tevens een honingslinger (3-raams) te koop.
S. Aardema, Molenlaan 29, Ureterp. Fr.

TE KOOP: **Zwaanhalsskorven** f 25,—; **vormstoelen voor ronde korf** f 25,—. E. Buursema, Derde Schansweg 11 te Balkburg, tel. 05230 - 6387.

TE KOOP: Wegens overcompleet **honingslinger** (twee broed of vier honingramen) f 100,—. Zes **bijenvolken in simplexkasten**, momenteel op heide. Enige 8 en 10-raams ledige **bijenkasten**. R. Bakker, Scheepshellingstraat 105, Oude Pekela.

TE KOOP GEVRAAGD: Het boek De wonderen van het bijenvolk door Ootmar en een Rietsche kunstraatpers.
E. Buursema, Derde Schansweg 11, Balkbrug, tel. 05230 - 6387.

TE KOOP: 2 **bevolkte hecht houten spaarkasten** elk drie kamers één jaar oud f 90,— per stuk.
P. Maandag, Ds. v. d. Boschstr. 1, Zwijndrecht, tel. 078 - 23760.

TE KOOP: Lege en bevolkte **Red Cedar Spaarkasten, 8-raams honingslinger.** Alleen 's zaterdags. J. Honingh, Br. Stolderstraat 19, Zaandam.

GEVRAAGD: Tweeraamsslinger in goede staat. J. C. van Poeteren, Oosterseveldweg 22, Noordwolde. Fr.

GEVRAAGD: drieraamsslinger met toebehoren en enige spaarkasten. G. W. Brouwer, Sweelincklaan 60, Bilthoven. Tel. 030 - 787210.

GEVRAAGD: Bijen en Bijenhouden door J. G. de Roever. G. Hienstra, Noorderdracht 63, Blokker.

Telpatroon kussen met imkerseembleem f 4,—. Rabobank Apeldoorn. Giro 868788. Rekeningnummer 103183.353 ten name van S. G. v. d. Esschert, Spreeuwenweg 45, Apeldoorn.